

Ympäristölautakunta
PL 302/Pohjolankatu 14
53101 LAPPEENRANTA

7.5.2024

LPR/456/11.01.00.12/2024

Ympäristönsuojelulain 175 §:n mukaisen määräyksen antaminen laiminlyönnin oikaisemiseksi sekä teettämisuhan asettaminen määräyksen tehosteeksi EK-Porsas Oy konkurssipesälle

Asia Ympäristönsuojelulain 175 §:n mukainen hallintopakkopäätös ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja ympäristölupapäätöksen lupamääräysten toteuttamiseksi. Päätös sisältää Uhkasakkolain 14 §:n mukaisen määräyksen päävelvoitteen toteuttamiseksi teettämisellä

Velvoitettava

EK-Porsas Oy (EK-Trading Oy) 2595003-7 konkurssipesä
konkurssipesän pesänhoitaja konkurssit@bonum.fi

Kohde Eläinsuoja, sikala
Huomontie 200
54300 LAPPEENRANTA
405-499-1-108, Possula

Toimintaa koskeva ympäristölupapäätös

Etelä-Suomen aluehallintovirasto 15.12.2015, Nro 327/2015/1,
ESAVI/155/04.08/2012.

YSL 115 a §, viranomaisen toimivallan muutos ELY-keskukselta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 1.1.2020, ympäristönsuojelulain muutos (1166/2018).

Lainvastaisuus

EK Porsas Oy on toiminut ympäristölupapäätöksen vastaisesti eikä näin ollen ole täyttänyt ympäristölainsäädännön vaatimuksia. Toimiessaan lupamääräysten vastaisesti toiminta voi aiheuttaa terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pohjaveden pilaantumista, vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta muun tärkeän käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella sekä voi vaarantaa Vuoksen vesienhoitoaluetta koskevan vesienhoitosuunnitelman pinta- pohjavesiä koskevia tavoitteita (1299/2004) sekä valtioneuvoston asetusta vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006).

Toiminnassa on rikottu seuraavia ympäristölupamääräyksiä:

Jättämällä tyhjentämättä lantavarastot vuosittain (lupamääräykset 3 - 5) toiminnasta on aiheutunut lupamääräyksen 2 vastaisesti ympäristön pilaantumisen vaaraa lietesäiliöiden täyttymisen seurauksena.

- Määräys 2: "Toiminnasta ei saa aiheutua terveyshaittaa, ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, eikä eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta pysyvää räsitusta hajusta, kaasuista, melusta tai pölystä."
- Määräykset 3-5: "Lantavarastojen vuosittaisella tyhjentämisellä varmistetaan varastojen hyötytilavuuden säilyminen, ja samalla niiden rakenteet voidaan tarkastaa silmämääräisesti mahdollisten vaurioiden havaitsemiseksi. Määräykset on annettu sen varmistamiseksi, ettei lantavarastojen käyttö aiheuta terveyshaittaa tai ympäristön pilaantumista ja viihtyisyyden vähenemistä."
- Määräys 14: "Luvan saajan on ympäristönsuojelulain mukaisesti oltava selvillä toimintansa riskeistä ja niiden ympäristövaikutuksista sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautuminen (esimerkiksi lantavaraston rikkoutuminen tai öljyvahinko) sekä ilmoitus - ja toimintavelvoite on annettu ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi, välittömän torjunnan onnistumiseksi, viranomaisien ja lähiasukkaiden tiedon saannin varmistamiseksi sekä valvonnan toteuttamiseksi."
- Määräys 18: "Toiminnan olennainen muuttaminen edellyttää luvan tarkistamista. Toiminnan lopettaminen tilalla edellyttää, että toimintaan liittyneet ympäristöriskit ja varastoidut jätteet poistetaan. Luvanhaltijan vaihtuessa on luvan uudenhaltijan ilmoitettava vaihtumisesta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi siirtää tarvittaessa lopettamisilmoituksen aluehallintoviraston käsiteltäväksi, jos asiassa tarvitaan ympäristönsuojelulain 90 §:n mukaisia määräyksiä."

EK-Porsas Oy on laiminlyönyt ympäristönsuojelulain (527/2014) 14 §:n pilaantumisen torjuntavelvollisuuden lietesäiliöiden ilmeisen ylitäyttymisen johdosta. Ympäristönsuojelulain 14 §:n mukaan, jos toiminnasta aiheutuu tai uhkaa välittömästi aiheutua terveyshaittaa tai merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta, toiminnanharjoittajan on viipymättä ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin pilaantumisen tai sen vaaran ehkäisemiseksi tai jos pilaantumista on jo aiheutunut, sen rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi. Toiminnanharjoittajan on muutoinkin havaittuaan, että toiminta ei täytä sille tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä tai määrättyjä

vaatimuksia, viipymättä ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin vaatimusten noudattamiseksi.

Koska toiminnanharjoittaja on toiminut vastoin annettua ympäristölupapäätöstä ja laiminlyönyt torjuntavelvollisuutensa ympäristönsuojelulain 14 §:n pilaantumisen ehkäisemiseksi, valvontaviranomainen on joutunut käynnistämään ympäristönsuojelulain 175 §:n mukaisen hallintopakkoprosessin. Ympäristönsuojelulain 175 §:n mukaan valvontaviranomainen voi kieltää sitä, joka rikkoo ympäristönsuojelulain nojalla annettua säännöstä tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä taikka määrätä asianomaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa.

Ympäristönsuojelulain 182 §:n mukainen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen alaisen viranhaltijan väliaikaisen määräys pilaantumisen ehkäisemiseksi

Ympäristötarkastaja antoi ympäristönsuojelulain 182 §:n mukaisen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen alaisen viranhaltijan väliaikaisen määräyksen ”Ympäristötarkastaja § 14 / 2024 10.4.2024”, EK-Porsas Oy:n konkurssipesälle ryhtyä ympäristönsuojelulain 14 §:n mukaisiin tarpeellisiin toimiin pilaantumisen tai sen vaaran ehkäisemiseksi. Määräys koski lietesäiliöiden ylitäytymisen estämistä ja lietteen pääsyn estämistä ympäristöön sekä lietesäiliöiden tyhjentämistä kokonaisuudessaan 9.6.2024 mennessä.

Määräys oli annettava pilaantumisen torjumiseksi. Ympäristönsuojelulain 182 §:n mukaan viranhaltijan on viivytyksettä saatettava antamansa määräys, kielto tai keskeyttämistoimenpide kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätettäväksi. Viranhaltijan päätös on voimassa, kunnes kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on ratkaissut asian.

Asian taustaa

EK-Porsas Oy:llä on voimassa oleva ympäristölupa, joka koskee 500 emakon ja 120 lihasian eläinsuojaa. Yhtiö lopetti toimintansa lokakuussa 2021, mutta sikalan yhteydessä olevat lietesäiliöt jäivät tyhjentämättä. Säiliöt sisältävät lietteen lisäksi pesuvesiä ja sadevettä. Lietteiden on epäily sisältävän myös vieraslajin, rikkakananhirssi *Echinochloa crus-galli* siemeniä. Säiliöt ovat tilavuuksiltaan 3 215 m³ ja 2 461 m³.

Ympäristönsuojeluviranomainen huomautti toistuvasti lietesäiliöiden tyhjennystarpeesta. 24.8.2023 toiminnanharjoittajaa kehoitettiin tyhjentämään lietesäiliöt 31.10.2023 mennessä. 10.10.2023 toiminnanharjoittaja esitti määrääjän siirtämistä keväeseen 2024, jolloin lietteen levittämislle olisi otolliset olosuhteet pellon kunto ja ympäristönäkökohdat huomioiden. Ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyi 16.10.2023 toiminnanharjoittajan esittelemän menettelyn sillä ehdolla, että toiminnanharjoittaja tarkkailee

lietesäiliöiden pinnankorkeutta vähintään kerran kuussa ja tarvittaessa siirtää lietettä etäsäiliöön. Toiminnanharjoittaja ulkoisti pinnankorkeuden tarkkailun ProAgrian tehtäväksi.

ProAgria tarkkaili lietesäiliöiden pinnankorkeutta toiminnanharjoittajan kustannuksella ympäristönsuojeluviranomaisen ohjeistuksen mukaisesti säännöllisesti kuukausittain 31.10.2023 alkaen aina 2.4.2024 saakka. Mittaustulokset ProAgria toimitti sekä toiminnanharjoittajalle että ympäristönsuojeluviranomaiselle.

PriAgrian mittausten mukaan 29.2.2024 lietesäiliö 1 oli täyttymässä, jolloin ProAgria ilmoitti asiasta toiminnanharjoittajalle. Toiminnanharjoittaja ja ProAgria sopivat menettelystä, että ProAgria seuraa pinnankorkeutta tiiviimmin ja että tarvittaessa lietesäiliöiden tyhjentämiseen ryhdyttäisiin heti. Toiminnanharjoittaja siirsi lietettä 18.-19.3.2024 välisenä aikana lietesäiliöstä 1 säiliöön 2. Toimenpiteen jälkeen toiminnanharjoittaja ilmoitti ProAgrialle, ettei ProAgrian ole syytä käydä mittaamassa pinnankorkeutta ylimääräistä kertaa.

ProAgrian 2.4.2024 mittausten mukaan lietesäiliö 1 oli jälleen täyttynyt runsaiden sateitten takia siten että säiliössä 1 oli täyttymisvaraa 10 mm ja säiliössä 2 täyttymisvaraa 150 mm. Arvioitu sadanta huhtikuussa 2024 oli 20 mm. Edellisen kolmen vuoden sadantakeskiarvo huhtikuussa oli 14,6 mm. Näin ollen arvioidun sadannan mukaan lietesäiliöt 1 ja 2 valuisi siten yli huhtikuun 2024 aikana. ProAgria ilmoitti tilanteesta toiminnanharjoittajalle 2.4.2024. Toiminnanharjoittaja vastasi 3.4.2024 PriAgrialle, ettei vastaa enää EK-Porsas Oy:n toiminnasta hakeuduttuaan konkurssiin. EK-Porsas Oy (EK Trading Oy) hakeutui omasta hakemuksestaan 20.3.2024 konkurssiin, mistä Pohjanmaan käräjäoikeus antoi konkurssipäätöksen 5.4.2024.

Lietesäiliö 1 uhkasi 7.4.2024 sateiden myötä valua ylitse, mistä olisi aiheutunut ympäristön pilaantumista. Lietteet sisältävät haitallisia mikrobeja ja ravinteita. Ympäristöön ja läheiseen ojaan joutuessaan, liete kulkeutuisi ojastoja pitkin Kylmäkivensuon ja Niskalammen kautta Humaljärveen. Haitalliset vaikutukset ympäristölle ja riski vesistöpilaantumisesta olisivat tällöin melko laajat. Ympäristönsuojeluviranomainen tilasi 5.4.2024 lietteen siirtämisen lietesäiliöstä 1 lietesäiliöön 2 siten, että kummassakin säiliössä olisi n. 7 cm täyttövaraa. Toimenpide tehtiin viikonlopun 5.4. - 7.4.2024 aikana. Toimenpiteen uskottiin estävän lietteiden ylivalunnan parin viikon ajan riippuen sateiden määrästä.

Kuuleminen uhkasakon/teettämisuhan/keskeyttämisuhan asettamista koskien

EK-Porsas Oy:n konkurssipesää on kuultu 10.4.2024. Kuulemisen yhteydessä on esitetty, että määräyksellä veloitettaisiin estämään lietesäiliöiden ylitäytyminen ja lietteen pääsy ympäristöön sekä tyhjentämään lietesäiliöt kokonaisuudessaan 9.6.2024 mennessä.

Konkurssipesä on antanut asiassa 10.4.2024 seuraavan vastineen:
"Lietesäiliöt eivät ole täyttyneet konkurssipesän aikana. Konkurssipesä ei harjoita toimintaa. Vastuutaho on EK Trading Oy, ei EK Trading Oy:n konkurssipesä. Mikäli vastuutahoa etsitään, esitän ympäristöviranomaiselle kääntymistä EK Trading Oy:n vastuuhenkilön [REDACTED] puoleen ja vaatimusten esittämistä hänelle, koska hän laiminlyönyt velvoitteensa.

Kuten ympäristötoimelle olen jo aiemmin selvittänyt, konkurssipesä on täysin varaton, eikä sen vuoksi konkurssipesä voi tehdä niitä toimia, joita ympäristöviranomaisen aikoo velvoittaa konkurssipesän tekemään. Velvoite tulisi antaa [REDACTED], EK Trading Oy:lle tai jollekin muulle kuin konkurssipesälle. Pidän jokseenkin käsittämättömänä velvoitteen antamisen harkitsemista konkurssipesälle.

Konkurssipesä katsoo, että tuo väliaikainen määräys on myös konkurssipesän osalta virheellisesti tehty".

Ratkaisu

Asiassa hankitun selvityksen perusteella Ympäristölautakunta Lappeenrannan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena velvoittaa EK-Porsas Oy:n konkurssipesää seuraavasti

Päävelvoite 1

Estämään välittömästi lietesäiliöiden ylitäyttymisen ja lietteen pääsyn ympäristöön.

Päävelvoite 2

Tyhjentämään lietesäiliöt kokonaisuudessaan asianmukaiseen vastaanottoaikkaan 9.6.2024 mennessä.

Tehoste päävelvoitteille 1 ja 2

Edellä asettamansa päävelvoitteiden 1 ja 2 tehosteeksi kunnan ympäristönsuojeluviranomainen asettaa EK-porsas Oy:n konkurssipesälle ympäristönsuojelulain 184 §:n nojalla uhan, että tekemättä jätetyt toimenpiteet teetetään konkurssipesän kustannuksella. Mikäli velvoitteita ei ole noudatettu eikä noudattamatta jättämiselle ole pätevää syytä, ympäristönsuojeluviranomainen voi uhkasakkolain 15 §:n 1 momentin nojalla määrätä teettämisuhan täytäntöön pantavaksi.

Päätöksen täytäntöönpano

Ympäristölautakunta, ympäristönsuojeluviranomaisena määrää ympäristönsuojelulain 200 §:n nojalla, että päätöstä on noudatettava mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta, ellei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Perustelut

Ympäristönsuojelulain 175 §:n mukaan valvontaviranomainen voi kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä taikka määrätä asianomaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa. Luvanvaraisen ja ilmoituksenvaraisen toiminnan osalta määräyksen antaa valtion valvontaviranomainen, jos ympäristöluvan myöntää tai ilmoituspäätöksen antaa valtion ympäristölupaviranomainen, ja muutoin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Ympäristönsuojelulain 184 §:n mukaan viranomaisen on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Jollei tästä laista johdu, uhkasakkoa, teettämisuuhkaa ja keskeyttämisuuhkaa koskevaan asiaan sovelletaan, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Ympäristönsuojelulain 185 §:n mukaan ennen määräyksen antamista viranomaisen on varattava sille, jota määräys koskee, tilaisuus tulla kuulluksi asiassa siten kuin hallintolaissa säädetään.

Lietteet sisältävät haitallisia mikrobeja ja ravinteita. Ympäristöön hallitsemattomasti joutuessaan liete aiheuttaisi ympäristön pilaantumista ja mahdollisesti terveyshaittoja. Tämä huomioon ottaen, katsotaan EK-Porsas Oy:n konkurssipesän olevan velvollinen ryhtymään ympäristönsuojelulain 14 §:n mukaisiin tarpeellisiin toimiin, eli estämään välittömästi lietesäiliöiden yllitännöksen ja lietteen pääsyn ympäristöön sekä tyhjentämään lietesäiliöt kokonaisuudessaan asianmukaiseen vastaanottoaikaan 9.6.2024 mennessä pilaantumisen tai sen vaaran ehkäisemiseksi.

Sovelletut säännökset

Ympäristönsuojelulaki 527/2014
Hallintolaki 434/2003
Uhkasakkolaki 1113/1990

Maksu Maksutta

Ilmoitusvelvollisuus

Jos edellä mainittu kiinteä omaisuus (RN:o) tai sitä koskeva käyttöoikeus luovutetaan, on tässä päätöksessä mainitusta velvoitteesta ja uhasta ilmoitettava luovutuksensaajalle ottamalla luovutuskirjaan sitä koskeva maininta tai muutoin todisteellisesti. Lisäksi velvoitetun on ilmoitettava uhan asettaneelle viranomaiselle luovutuksensaajan nimi ja osoite.

Valvontaviranomainen ilmoittaa tästä päätöksestä uhkasakkolain 19 §:n edellyttämällä tavalla Maanmittauslaitokselle, jotta kiinteistöä (RN:o) koskevasta pääveloitteesta ja sen tehosteeksi asetetusta uhasta tehtäisiin merkintä kiinnityksistä pidettävään rekisteriin.

10. Muutoksenhaku

Tähän päätökseen voi hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

Päätöksen tiedoksi

Todisteellisesti velvoitetulle

Hallintovalitusohje ympäristönsuojelulain mukaisesta päätöksestä Vaasan hallinto-oikeudelle

Tähän päätökseen haetaan muutosta hallintovalituksella.

Valitusoikeus

Tähän päätökseen saa hakea muutosta:

- asianosainen (se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa)
- rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät
- toiminnan sijaintikunnalla ja muulla kunnalla, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät
- valtion valvontaviranomaisella sekä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella
- asiassa yleistä etua valvovalla viranomaisella

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Valitusviranomainen

Valitus tehdään Vaasan hallinto-oikeudelle

Käyntiosoite: Korsholmanpuistikko 43, 4. krs

Postiosoite: PL 204, 65101 Vaasa

Puhelin: 029 56 42780

Faksi: 029 56 42760

sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi

Aukioloaika: klo 8–16.15

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava postiosoite, puhelinnumero ja muut tarvittavat yhteystiedot. Jos valitusviranomaisen päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valitus. Sähköistä asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Valitukseen on liitettävä:

- päätös, johon haetaan muutosta, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Oikeudenkäyntimaksu

Asian käsittelystä hallinto-oikeudessa peritään tuomioistuinmaksulain (1455/2015) nojalla oikeudenkäyntimaksu. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä voi pyytää Lappeenrannan seudun ympäristötoimen kirjaamosta.

Postiosoite: PL 301

Käyntiosoite: Pohjolankatu 14

Sähköpostiosoite: ymparistotoimi.kirjaamo@lappeenranta.fi

Puhelinnumero: 05 6161 (vaihde)

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 9 - 15.